

ЗАМАН

КЪБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Тюзетиуле тенгликни тохташдырыргъа алланыпдыла

КъМР-ни Парламентини Социальный политика, урунуу эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини башламчылыгы бла бардырылган «тѳгерек столда» бир-бир республикалы законлагъа тюзетиуле сюзюлгенди. Кенгешге спикер Татьяна Егорова, аны орунбасары Жанатайлы Салим да къатышхандыла.

Аны ача, комитетни башчысы Хусейин Кажаров республикалы законлагъа тюрленуле федерал излемге тийишликте кийрилгенлерни белгилегенди. «Битеу да бирге беш закон тюзетилди, ала барысы да социальный жумушла бла байламлыдыла.

журт-коммунальнй молк кючю тѳлеулѳгѳ лѳгѳта жаны нѳизамгѳа кѳре тохташдырыллыкѳды. «Быллай къырал болушлукѳ озган ѳмюрю 20-30 жылларында кийрилген эди. Ол кезиуде эплде специалистѳ керек болгъандыла. Устазлагъа уа къырал бир чыракъ эмда отуарны жылытырма отун бергенди. Бюгюнлюкѳде уа эплде бла шахарлада жашагъанлары къолайлыкларында, онгларында башламчы артык улуу тѳюйлѳдѳ, болсада шѳндѳ уа устазла жашагъан ойлѳде ток эм газ ючюм къырал тѳлейди», дегенди министр.

Шѳндѳгѳ дери алагъа компенсация ойлѳрини кенглигине кѳре саналгъанды, алай мындан ары уа ол эплде битеу устазлагъа да бир ѳлчѳмде берилликди – 1200 сом. Быллай нѳизам федерал правулу актлада да тохташдырылгъанды. «Биз тергеп кѳргѳнбиз да, бюгюн эплде бир-бир устазлары ойлѳри 300-500 квадрат метрни тутайдыла. Ала ойлѳрлери бла жашайдыла, току, газны да барысы да бирге хайырланадыла. Титнупден ачыкълангъанача, бир устазгѳа айгъа беш минг сом берилгенди, алай аны газ эм ток ючюм къыралны алында борчу 180 минг сомгѳа жетеди, жарсыгъа, быллай югюле кѳлдѳле», деп белгилегенди докладычы.

Бюгюнлюкѳде уа республиканы эплеринде 7,5 минг педагог иштейди, алай аланы 65 процентине къырал берген болушлукѳ минг сомгѳа да жетмейди. «Жангы жорукъ кийрил, биз социальный тенгликни тохташдырабыз. Устазлары асламы алган компенсацияны ѳлчѳми ѳсерикди», деп къышханды ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ол санда гражданды бир-бир къауумларына жангы лѳгѳта тохташдырылгъанды – кѳп къатлы ойлѳге капиталый ремонт ючюм тѳлеуени сюзюп, жетмиш жыллары толгъан, бир жерде да ишлемеген пенсиячы аны жаргъын берирча, сексен жылдан таматала уа андан ахырда аркин этирла жорукъла кийрилгенди», дегенди.

Ол «Урунуу ветераны» деген сыйлы аты атану нѳизамы да жангъан тохташдырылгъан бирденгѳди. Битеу бу жумушла республикалы бюджетни къоранчаларын азайтыр мурат бла тамамланадыла.

Баш докладчы КъМР-ни урунуу, иш бла жалпчыу эм социальный къорулау министри Тѳбийланы Альберт этгенди. Ол

къыралда социальный политика болушлукъну адамны къолайлыгына эмда адрес халда бериге бурулгъанын черггенди. 2015 жылда 29 декабрьде «РФ-ни бир-бир законларына, алада социальный болушлукъну адамны къолайлыгына кѳре беринуу жорукларына тюзетиуле кийриуно юсюнден» 388-ФЗ номерли закон къабыл керюлгенди. Республикалы правулу база да анга кѳре алышынады.

Алай бла сабийлѳге пособияла тѳлеуно нѳизамы тюрлендириледи. Энди ол ючюно къолайлыгы республикада жашау эгерге жетерик аханы бек аз ѳлчѳминден алаша болгъан ойлѳрлѳге берилликди.

Андан сора да, эплде устазлагъа жашау

Къбару

Тюрлениуле баямдыла, алай тынчайып къалыргъа жарарык тѳюйлѳдѳ

Правительствону Председатели орунбасары - КъМР-ни билим беруу, илму эм жаш тѳлюно ишлери жаны бла министри **Нина Емузова** тюне не ишчи жолуочулукъ бла Терек шахаргѳа баргъанды. Ол эм алгѳа бир аты муниципал районну администрациясыны башчысы **Владимир Болотоков** эм Билим беруу управленианы таматасы **Марина Вариева** бла бирге районну 103 ППЗ ЕГѳ пунктн жѳкълэгъанды. Экзаменни башларыны алында Нина Гузѳровна техника базагѳа къаргъанды. «Биз тергеп кѳргѳнбиз да, бюгюн эплде бир-бир устазлары, литературадан, географидан сынамлары зсеглѳрини юслеринден сѳлѳшгенди. ЕГѳ-де жетимилери ойлѳгѳн вузларына кирирча амал болурча да тежегенди.

Бѳзы бла билим беруу министр «1-чи номерли лицей» МКОУ-ну школгѳа дери бѳлюмюно ишчи бла шагъырейленгенди. Анда бѳйылны 1 июндан башлап жыйрма сабийге деп саулукъ сакълау артык эс бургъан алты къауум къыралгъанды. Ма-

рина Вариеваны айтыуна кѳре, ай сайын обѳш кючюниче бу группалада юйренгенле, ол а «167 сабий болды, саулукларына себѳллик процедурала этиленди: массаж, багъау – профилактика физкультура, фито эм витаминотерапия, физиотерапия, багъау – профилактика ваннада.

Владимир Болотоков Правительствону Председатели орунбасары Терекде жангы спорт араны, кѳп болмай орнатылган культура объектни – М. Ю. Лермонтовну эсгермесин да кѳргюзгенди.

Андан сора Нина Гузѳровна Терек шахарны 8-чи номерли школа-интернатна атлангъанды. 2016 жылны февралында, «жол картгѳа» кѳре, КъМР – ни билим беруу, илму эм жаш тѳлюно ишлери жаны бла министерствону бѳюсууунда интернет учрежденилары тапландыруу жаны бла ишлени жашауда бардыруу эмда сагъынылган интернетда сабийле кеме-кюч да тургъарыны себѳли анда иш къалай къыралгъан титнуй бла байламлы ведомствону бѳюсууунда интернет учрежденилары таматаларыны

Координация совети бу билим беруу организацианы жѳкълэгъандыла.

Чыгъарылган зсеглѳге кѳре, школа – интернатда болумла анда юйренгенлени жашаулары, окултулары бла байламы тохташдырылган марда излемлерине келишмегени ачыкълангъанды.

КъМР – ни Правительствону Председатели орунбасары Нина Емузова, битеу бирге алып айтханда, районда бардырылган ишге ыразы болгъанды. «Биз заман бла бирге атыргъа керекбиз. Ахыр жылда билим беруу бѳлюмде жетимиле къуандырадыла. Алай тохтап калыргъа жарамайды, проблеманы вопросла алыкча хар жерде да бардыла. Бизни борчубуз аламы къолубуздан келенича азайтыргъа», - деп белгилегенди министр Теркмуниципал районну таматалары бла ушагъанды.

КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тѳлюно ишлери жаны бла министерствону прѳсс-службасы.

Кенгу

Жайда тири къармашханла къыш сууукълада апчымазла

КъМР-ни къурулуш эм жашау журтла – коммунальнй молк министри Анзор Тутуковну башчылыгы бла бардырылган кенгешѳ сѳз республиканы ЖКХ сферасын кюз арты – къыш кезиуге хазырлауно юсюнден баргъанды. Аны ишине тийишли министрстволаны, ведомстволаны, район администрацияланы эмда бу бѳлюмде урунган компанияланы бла биргюлени келечилери да къатышхандыла.

Бюгюнлюкѳде уа республиканы эплеринде 7,5 минг педагог иштейди, алай аланы 65 процентине къырал берген болушлукѳ минг сомгѳа да жетмейди. «Жангы жорукъ кийрил, биз социальный тенгликни тохташдырабыз. Устазлары асламы алган компенсацияны ѳлчѳми ѳсерикди», деп къышханды ол.

Жууаплы ведомствола, служба, организациа эм башхада шѳндѳгѳ дери не жумушла тамамлагъанларыны, алагъа неллай бир ырысы къоратылгъаныны эмда къалайда къаллай кемчилликѳ болгъанларыны юсюнден къурулуш эм жашау журтла-коммунальнй молк министри экинчиси **Юрий Белимготов** айтханды. Ол билдиргенге кѳре, бѳлюмюно сагъынылган кезиуге хазырлаугѳа бѳйыл 563,3 миллион сом къоратыргѳа тошерикди. Бюгюнлюкѳге жалаанда 95 миллион сом багъасына

жумушла тамам этилгенди. Аварияла болган кезиуде хайырланлыкъларыны материалларыны, техника кереклени сатып алыргѳа да 4,7 миллион сом къоратылгъанды. Ток бла жалпчытуучу «МРСК СК» компанияны республикада бѳлюмю тийишли ишлѳге кѳп къалайы 80 миллион сом жоргѳа умултуду. «Газпром газораспределение Нальчик» предпритида уа аны ѳлчѳми 36 миллиондан аслам сом болды.

Белимготов къауум министрстволана мадарла этериклерин эмда алагъа неллай бир ырысы къоратырыкъларыны да тура этгенди. Бѳз да бу ишлени жетимиле бардырган эмда аламы терлендирге керек болгъан районланы тиземсин келтиргенди, алада болум бла да къысха шагъырейлендиргенди.

Саулай алып айтханда, республиканы жашау журт-коммунальнй молкюно хазырлыгы бюгюнлюкѳге 39 процент болгъанын белгилегенди. Ол санда жашау журт сферада, 2300 кѳп фаталры ойлѳден 633 хазырдыла, дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

САУГЪАЛАУ

Къуллукъларын бийик даражада толтургъанлагъа - айыргъан белгиле, сыйлы грамотала

Къабарты-Малкъарда Ич ишле министрствода оператив кенгеш болгъанды. Анга ведомствону бѳлюмлерини таматалары чакъырылгъандыла. Жыйылыу къуллукъларын бийик даражада толтургъан полициячылары саугъалаудан башлангъанды.

РФ-ни Президентини Указына тийишлиликде КъМР-де МВД-ны СОБР-ыны командир полицияны полковниги **Кадир Шогенов** аманлыкчылыкѳгѳа къажау ишде жигитлиги, батырлыгы ючюм «За заслуги перед Отечеством» орденини 4-чю даражасы бла саугъа-

лангъанды. Оператив-излеу ишде жетимилери эмда «Халкъ участковый» битеуроссей конкурсада адамлары жанындан улуу ышаныулукѳгѳа тийишли болгъаны ючюм РФ-ни МВД-сыны «Урванский» муниципалитетте аралы бѳлюмюно тамтада участка уполномоченный **Мурат Кандоков** РФ-ни Ич ишле министрствосуну Сыйлы грамотасы къолу болгъанды.

Андан сора да, КъМР-де ич ишлени министри полицияны генерал-лейтенанты **Игорь Ромашкин** коллегаларыны улуу къауумуна «За доблесть в

службе», «За боевое содружество» майданлары эмда РФ-ни МВД-сыны Сыйлы грамотасын бергенди.

Кенгешде уа информация жаны бла бѳлюмюно ишин илгендируно, жамауат бла байламлыкъла къурунуу, оператив эм право жаны бла бѳлюмлени къыйматлыкъларын кѳтѳруно амалларына къаралгъанды, тийишли эсгертиуле къабыл керюлгенди. **Игорь Ромашкин** жууаплы къуллукъчулагъа аламы толтургъа буйрукъ бергенди.

КъМР-де Ич ишле министрствону прѳсс-службасы.

Жазылыу-2016

*Хурметли жамауат!
Сиз аны тилигини сюе эсегиз;
сиз ѳз халкъыгъызны адамы болгъаныгъызны даймы сезгенлей турургѳа кюсей эсегиз;
сиз малкъарлыаны тарыхларыны, культураларыны, тѳрелерини эмда адетлерини, аламы бюгюнню жашауларыны, жетимилерини эм проблемаларыны юсюнден кѳборек билирге ишине эсегиз, - «ЗАМАН» ГАЗЕТИГЕ ЖАЗЫЛЫТЪЫЗ.
Аны бетлеринде сиз кѳп сейирлик затла табарыксыз, ол хар юйорге да керек болгъанына тошнорюкюс.*

Бизни индексигѳз - 51532

Тюзетиуле тенгликни тохташдырырға алланыпдыла

Ахры. Алай 1-чи бетиди. Башха жанлыкъ «Урунуну ветераны» деген сыйды ат атауну нызамы бла байламды. Альберт Исхакович аңгылатханыча, энди ол ведомстволу грамота бла саяланган, бир системада неда учрежденияда бек аздан 15 жыл ишлеген адамға берилерге болушкы.

Федерал законлагға этилген тюрлениулеге тийишликке республикада кеп кытлы юйлеге ремонт ючюн тейлеуле йгытала тохташдырылдыла. Министр айтханыча, бир жерде да ишлемеген, кеси аллына жашаган 70 жылы толган пенсияны тейлеулен жартысын берликди, 80 жылдан атлаган таматала уа андан ахырда эркин этиледиле. Ала ючюн республика кеси бюджеттен тейлерикди. Тубей улу айтханыча, толу болмаган тергеулеге кере 34-35 миллион сом керекди, бу жумушлагға кырал докция берилдикди.

Тюзетиуле школға дери билим беру учрежденияла сабийлерин окутхан ата-анала этген кыранчалны кытайрыуу бла да байламдыла. Энди ол да кытайлыклары республикада жашау этерге жетерик аханы бек аз елчмене жетмеген юйорлеге берилдикди.

Битеу бу мадарла бюджетни кыранчаларны азайты мурат бла этиле-

дила. Алай, министр айтханыча, алыкъа кылайы шарт тохташдырылмаганды, толу болмаган тергеулеге кере, сөз ючюн, жалаңда усталлагға компенсация жерге жорукла бла теленсе, 20 миллион сом аяллыкды.

Спикер Татьяна Егорова, законопроект Жамат палатаны эмда министрствону сайтларында басмаланганларын белгиле, адамдан анга тюзетиуле келгенмидиле деп сорганды. Тубей улу айтханыча, документте адамла кырагандыла, алай сорула уа жокдула.

«Законопроект жарашдырылганыч тюрлю-тюрлю жыйылыла, селектор кенешле болгандыла. Алада селешгенле барысы да аялган аханы социальни жумушлагға кыратаргға кереклисин айтхандыла. Биз да аны ишкислене кесерине энчи предпритияла ачаргға, башха кырал болушкыгға беллюкбиз, деп кыошханды ол.

Татьяна Борисовна сабий садлада ата-анала тейлеген аханы бир кесегин артка кытайтыруу жаны бла нызамны тюрлендиргенде, кеп сабийли юйорлеге энчи сз бурурга чакырганды. Законодательство, кырал кыруушу эм жер-жерли самоуправлене жаны бла комитетни башчысы **Борис Мальбаев** законла жашауда бардырылсала, ала кылайы социальни себеплик этериклери тинтилгенмиди, деп сорганды. Альберт Исхакович ала тенгликке жанындан болушкыу керек болган адамла жетдири мурат бла жарашдырылганларын чертгенди.

Улуу Ата журт урушуну, урунуну ветеранлары республикалы советини башчысы **Мухамед Шихабаев** а, «Урунуну ветераны» деген аты 50 миңден аслам адам журоттенин белгилеп, аланы документтери жангыдан сюзюлюкмодиле деп сорганды. Министр айтханыча, нызам энди ишкислене кесерине энчи предпритияла ачаргға, башха кырал болушкыгға беллюкбиз, деп кыошханды ол.

Татьяна Егорова законла барысы да маганыла болганларын, ала гражданданы бир-бир кырууларны кылайлыклары илгендире себеплик этериклери чертгенди. Болсада аланы жашауда бардырганыч кыранчала эмда аялган ахча тергелерге керекдиле, деп кыошханды.

«Чырмаула, кемчиликке чыкса уа, законланы жангыдан тинтип, тюзетиуле этерге онгубуз болушкыда», - дегенди ол.

«Тетерек стол» жууалпы органлагға эсгертиулен кыабил керюу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жайда тири кыармашханла кыыш суууклада апчымазла

Ахры. Алай 1-чи бетиди. Республиканы Правительствону тийишли бургууу бла жерге администрацияла бла шахар округла сагынылган кезуге казыр болганларына шагымдык этен паспортларын быыйл 15 сентябрьге дер, жылу бла жалчыту компанияла уа - 1 октябрьге дер алырга борчуладу. Ары дерте котельялада орнатылган оборудованигға, окмиялга, инженер инфраструктурагға, электрокоч, газ, суу бла жалчыту сетелеге тийишлисича кырагарга, болган кемчиликтери да болгалгға салмай кетерге керекди.

Аны айтханда, министри энчисин жашуу журт фоннда, котельялада, исси эмда ичер сууу бла жалчыту сетелерде болум бла да шагъарейлендиргенди. Жылуу бла жалчыту сетелерде, сөз ючюн, 423 километр быргы ызга ремонт этилгерге керек. Биогонлюкте

бу ишни терден бири тамамды. Министрстволга бойсунган учреждениялары юсеринден сөз бурганда, билим беруу сферада бу жаны бла 18 миллион сомгға мадар этерге керекди, сауулук да биогонлюкте этиллик ишени кеп кылайы экиден бири тамамланганды.

Отлук-энергетика комплекси предпритияларында да хазырлануу тири барады. Этиллик мадарлагға «Газпром газораспределение Нальчик» предпритие, башында айтханыча, 36 миллион сомдан аслам кыратарггы. Специальте шендюен окунга газ быргылагла тынгылы кырайдыла, болган кемчиликни болжалгға салмай кетериде. Техника кереклени, башха материалланы сатып алырга да аслам сз бурулады.

«МРСК СК» компанияны регион бөлүмүндө да ишени терден бири тамамланганды. Энергетикле электрокоч ызыны тазалайдыла, кырууула эмда автоматика системала не халда болганыларын сынап керидиле. Беигерде бузуу эритичуу аппаратураны ишине кыравады.

Докладчыны оюмуна кере, хазырлануу иш тынгылы, болжалдан артка кылайы бардырылды деп айтыра туююнду. «Заман алай кеп кыалмаганды, анга сз бурурга керекди. Артыкка котельялагға кезуулак болурга, техниканы, быргыларны сынау халда ишлети керюрге, тийишли актыла да хазырлагға», - дегенди ол.

Жыйылында энергоресурсла ючюн республиканы борчлары кепден-кеп бла барганыны,

аланы жабаргға кереклисин юсюнден да айтылган энди. Ростехнадзор регион бөлүмю келечиси **Геуег Мурат** хазырануу ишине бошуна угбай, кеп салып, тийишлисича алай тамамларгға кереклисин чертгенди. Сагынылган паспортлагға кыол салычери ала бирге кыруула келчипер, этилген ишлеге жерине барып кырагарг эм багва бирге болуугун да билдиргенди.

Кенешини ахырында Анзор Тутуков хар ведомствогға, предпритиялагға да кыыш кезуге хазырануу жаны бла не ишле этилгерге керек эселе да, аланы заманда эм тынгылы тындырырга, болган кемчиликтери да маңчыйл кетериге рекомендация этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.
Суратланы **Артур ЕЛКАНОВ** алганды.

ОЮМ Хар жумушну да терен ойлап башларгға тийишлиди

Алгаракылада республиканы газеттеринде биринде **Кабарты-Малкыар** Парламентини депутатлары кырал иеликке болде оюну моно приватизация этиу амалланы сюзюлгенин юсюнде ден окуугун эдим. Анда бир тюрлю объектин приватизациягга чыгарылыны аллында, республика аны сатханданын огысе кесинде кыюоп, ишлетгендими кибюрек файда тошеригин шарт билим жарамдык, деген оюм да айтылганды. Былай вопро сала озган эмвониторгоксыанчы жылларында да керюулгендиде.

Сюоз чачылып, Россей кырала барган жылда, мен обловсвопроду башчысы болуп ишлей эдим. Кеплени эсинде болуу, ол хар не да тюрлене барган кезуу эди. Профсоюзлагға да былай болумда ишине не халда кырауаргға кереклисин сайларгға тошгенди: властлагға оппозицияла болурга неда урунганганы сейлрени кыруулауу эм башха салып, болган кемчиликлени юсюнден да ачыкъ селешти, эки жананча тийишли ишчи байламлыкла кырауаргға.

Керисин айтханда, бизни арабызда да бир эдиле халкыны митингиле, шествиялагға, забастовкалагға чыгарылакъ деген алай адамла. Ол кезууле алай ишле кырауаргға кеп жананча тийишли ишчи байламлыкла тургандыла. Алай жыйылганданы саны бек кеп болса 300-500 адамгға жетгенди. Халкы бир кыруу сурау этген бла кепчелин кылганды.

Биз а башха жолну сайлагандымы. Аны да мен тюз окууга саянадым. Алчында аз-маз асарды да болган эдик. «Сиз кесиге жетти жашуу излейсиз», - деп дау этгенде да болгандыла. Алай биз айырган жол тийишли, тюз жол болганын жашуу кеси да шарт кыргозте барды. Сөз ючюн, бизни сынуубузу кыруу регионлада, ол санда Санкт-Петербургда да, хайрлангандыла.

Власть органла бла партнерлык байламлыкла кырауу, бу жаны бла республиканы профсоюзлары, баам, саулай Россейде окунуа биринчи болган эдиле дерчады. Аны хайырауу бла биз, кыошак эркинликтеден сора да, регионда болушкы жууалпылыкны власть бла бирге биюнуубузгға алгандымы. Урунганганы илгендирюу жаны бла кыруулауу да кыыйматлы болганды.

Аны хайырандан иш хакчыны эм аз елчменин, социальни гаранттианы юсюнден законла чыккыгандыла, коллектив-келишулюк байламлыкла да айнып тебирегендиде. Алай бла социальни тюзюлюк саклауда профсоюз биритиуле аланы эм биринчи болушкычулары болганына властла да тошонгендиде.

Былай партнерлык байламлыкла профсоюзланы мюлкю саклауда да керюзтгендиде кеслерини кыйматлыгын. Ол кезууле битеу кыралда профсоюз организацианы кыларгында татай фондлары бар эдиле: санчы ториле, солгу юйле, турбаала, пионер лагерле, культура эмда спорт учрежденияла. Алай приватизация башланганы бла аланы аслам кесегин сатылганды, аны бла бирге уа профсоюзланы да ол мюлке оюу этерча эркинликтери да сыйырылганды.

Жаргасын, бизни республикада да битеуерсөө «приватизациядан» ташада кыламганды. Аны юсюнден бир неча курорт объектин атлары кеслери шарт эгердиле. Бу мюлкю сатыудан кырууларча обловсвопроф нелий бир кыыйн салганын хазна адам билмедиле. Ол кеси да властан бир тюрлю болушкы этилмеген кезууде. Алай догдуу кеп магыаналы объектлени сакларгға уа кылуубуздан келгенди. Сөз ючюн, профсоюзланы дворчин, обловсвопроф мектепни, «Спартак» стадиону, Спорт дворчини... Саулай алып айтханда, организа-

цияны мюлкюно кеп кыалмай 75 проценти республиканы кыолунда кыалганды. Дагыда курорт объектлени приватизациясына чек салган закон чыгарылыр ючюн кеп кыыйн салгандымы. Иод-бур суулары болган «Нальчик» курорт, сероводород эмда азотлы суулары бла Владокебница эм башха объекте биреуленни угбай, халкыны иелигиде болуруга кереклисинден бир да артка турмагандымы.

Экономикада реформала бардырылган кезууледе санаторию-курортла жумушлагға сурам болмаганды, ол учрежденияла юй кесек заманын ичине терс хайрланганларына хатасындан аланы мюлкери, оборудованилары, саулай инфраструктуралары да тосураганды. Республиканы экономикасында эм магыаналы жерин алган рекреация системалга былай хылы-мылы кырауаргға жарамганыны юсюнден профсоюзла власть органлагға аз айтмагандыла.

Алай ол жылда бу жаны бла тийишли политика болмаганын хатасындан, биогонлюкде **Кабарты-Малкыар** Республика, не улту онлары бар эсе да, санаторкурортла жумушланы жалчытууда аз жерин алады. Бир игизи - арт кезууледе болум аз-аздан илгенин башлагганы керенеди.

Приватизацияны юсюнден кытайтыруу айтханда, биз беигерде Профсоюзланы дворчи бла кыйналган эдик. Аны кыюлгға алырга сюйгенлени саны не заманда да аз болмаганды. Энич кыоллагға законсыз сатылган мюлкюно артка организациагға кыайтарыла Нальчикде, Краснодарда, Москвада окуна содлеге кытышырга тошгенди. Аны бла тынчайып кыалырга болушкымуду? Не хазна... Не сейир, чабыуулук этерге юрешгенле андан сора да болгандыла. Алай ким не айтса да, ол мюлк профсоюзланын, организациа анга кесини эркинлигин кыолдан

Айырыу комиссия

Партияланы келечилери кыол кетюрюню энчиликлерине туюнедиле

Тюене КМР-ни Айырыу комиссиясында политика партияланы келечилерине семинар бардырылганды. Ол РФ-ни Кырал Думасына депутатланы эмда муниципал предствателны органлагға айырыулагға хазырланууну чеклеринде кыраулагганды. Тубешууде жыйылганла кыол кетюрюу бла байламды документлени хазырлауу, кандидатланы эсепге салуу эмда тизмеден кетерюню жорукларын аңгылатхандыла.

Тубешууно ача, Айырыу комиссияны секретары **Жаппуланы Мусса** бу кюнде РФ-ни Президентни сайлау кампанияны башлануу юсюнден Указгға кыол салгынын билдиргенди. Андан сора 35 конно ичинеде политика партияла, 25 конно ичинеде уа самовыдвиженце тийишли документле жыйып, аланы Айырыу комиссиягға керюзторге, кандидатланы эсепге салырга болушкыдула.

Жаппуланы Мусса депутатха кандидатла кылайы документлени жыйышдырырга керек болганларын да аңгылатханды. Ол санда аланы ыркыкыларыны, кыолайлыкларыны, тыш кыралды банклада счтлары болмаганларын юсеринден шартла да белгиленирге тийишлидиде.

Семинарда Айырыу комиссияны келечилери **Мадина Масеева** бла **Мурат Бештоков** да селешкендиле. Биринчи подпной листини кылай жыаргға, алада кылайы шартла белгиленирге кереклисин юсеринден айтханды. Дагыда аланы хазырлаганда дайым да тубеген кемчиликлени да чертип, сак болуруга

клерин да аңгылатханды. Жыйылында башха вопро сала озган эмвониторгоксыанчы жылларында да керюулгендиде.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.
Сурат авторуна.

Республиканы терроризмге кыажу иш бардырыу структуралары тап келишип юрешкендиле

2016 жылы 15 июнонда Нальчикде ФГУП ВТГРК «ГТРК «Кабарты - Малкыар» телерадиокомпанияны мурдорунда террорист акты болдурмауу бла байламлы тактика - энчи юйретиу (ТСУ) кыралганды. Аны баш борчуадамла кеп жыйылган объекте террорист кыруучу чыкса, террористлеге кыажу иштин тап кырууу эм керекли кючлени бла амалланы хайырлануу жаны бла хазырыкыны керюзтоу болганды.

Юйретиулен халпарына керге, мероприятиле керти жашаугға келишген болумлада бардырылганды. ВТГРК-ны республикалы бөлүмюно телевиденияны тохта-тылмаганды.

Антитеррор кырууула бийик хазырыкыгға келтирилгенине, ТСУ-гға кыатышан подразделенилери ишлерине оператив штабын таматарлы бийик баг бергендиде. Андан сора да, республиканы терроризмге кыажу структуралары келишип тап юрешгенлери да белгиленигенди.

КМР-де НАК-ны оператив штабы.

Тохтатылган аламан такыйкыала

Субайла, ариула, намыслыла, жигерле

Таулу тиширыула XIX ёмюрню экинчи жарымында эмда XX ёмюрню ал жылларында

Бу Шакъманланы Асланбекни кызы Любады. Жыйрыгы да багылы кыумачдан, кълунда да бокчасы, жаулугу да тап кысылып башына. Неник ариу сыфатлыды холамлы кызы.
Владикавказда жашаган Темир-кыанланы Борис аны кёргенлей, сыйлоп, ыйыктыгъа эки-юч кере фазтон бла Нальчыкге келип, тилеп турганды. Ала ююор кыраидыла. Тамара деп кызылары да болады.

Сол жанындан биринчи Шакъманланы Мисирханды. Экинчи кызы - Барисбийланы Лейляды. Бек ариу жан болганды. Тойгъа неда жыйылган жерлеге барса, кёз тийип ауруганды. Аны ючюн бетине ау ата эдиле. Ол Айдаболланы Таттыкуга багъган эди. Инсан урушдан сора тау бий тыш кыралгъа кетеди. Лейля уа ауругъан анасын кыюоп, аны ызындан баралмаганды. Дагыстанда жашап турганды.
Тизгинде ючюнчю Сойюнчланы кызыларыды. Атын тохташдырналмагъанбыз. Тёрюнчю кызы а Абайланы Жан-нетханды. Аны кыдарындан да халарыбыз жокъду. Кыыйрындагы эки кызыны атларын билалмагъанбыз.

Солдан онгга: Холамлы бийче Шакъманланы Мырзабекни кызы Радимхан, дюгерли бий Кыубадиыланы Хасан (анасы Бзынгъдан Сойюнчланы кызылары эди), Келеметланы Батта, Орус-япон урушну жигити, Келеметланы Кыаншаубийни эгечи.

Шакъманланы Майрускан Холамданды. Кеси заманында бек ариуладан бирине саналганды.

Таулу кызыла ариулыклары, чырайлылыклары, нызамлылыклары, намыслары бла да айтылдыла. Эски суратлагъа кыарасан, аланы сыфатларындан кёзоню айырмагъанлай турлуугун келеди. Акъ бетле, таза кыанлыла, субайла. Тышындан келген алим, жолучу болса да, биланы санларына, юс кийимлерине, тизгинликлерине эс бурмай кыюмай ганды.
Кыанкыла кеслерни эстеримлеринде малкыарлы бийчелени ослеринден кеп жазгандыла. Аладан бири Граждан бла тау элдеде болгъан Константин Чхеидзеди. Ол «Страна Прометей» китабында тау бий Малкыарукъланы Дадашны кызыларыны юслеринден улуу ектемлик, дюгер кёторолююк бла жазганды.

Ол жарык тизгинле бла сизни да шагъырей этерге союме:
«Жан, Жансурат, Алтынчан, Даутхан, Фатимат, Сафийат. Биринчи - кызын хризантема голгеге тошген эрттен чыктыгъа ушайды. Экинчи - бийик, акътерекче субай, лилия полню туугъан эгечиди. Алтынчан - кюн сыфатлы кызы. Аны бети кечети кырангысын жарытады, чачы уа алтын кыанатлыгъа ушайды.

Кыатындагы Даутхан - тюз да ай сурат. Аллах ючюн, элтигъ мени ол адамгъа, айдан кюн аламанты деп айттырыгъа. Ол женигиди, субайды, тепсегенде, алтын бутакыла аунда саркыган кюмош шорхачады. Бурунгу саханда, кёмок бозадан толу голпанланы келтирген заманды, акъ кыраылгъачык кибик, кююоз юсюнде тауушсу барады.

Фатимат да суу суратды. Ол чырайлылык тийишлисича керюнемесе да, дуния башында аны кыолларындан айбат, назик кыоллары болгъан тиширыу бар эсе, жашаууму чыганы кыабып, тешик этген, жалган эски багыр шайгъа алышама.

Эм ахырында уа - эгечлени бек гитчелери Сафийат. Ол гол кысымчады, аны кибик жумушакъ, сойдомлю да. Кёзлерине бир кырагъан, жюргети ырахатлы, тынчыкылы болуп кетеди, кёкню суратан жерде керюгенине ишекли болмай!!!»

Быллай махтаулу оюмла асламдыла. Аланы биз орус, инглиз, итальян, немис жазуучулары эмда жолучулары чыгармаларында табамыз.

Таулу тиширыуну айбатлыгъыны юсюнден нарт жырларыбызда, жомакларыбызда да айтыла келеди. Ариу Сатанайны бла Гошак бийчени халпарларын билмегенибиз жокъду. Кеп ёморледен бери халкыны эсиде ала бошдан сакъланмайдыла, атлары сакънылганлай, субай, акъылы деген сёзле кыларындан таймагъанлай.

Белгилу постлени, макъамчылары да бизни кызылагъа кырагъан мархабат жырларыны кертиликлерине ишеклик жокъду. Алай бирде уа сагъышланаса: бу нызамлылык бийчелерибизге кыудурет берген сагъамыды огысе ала анга кыошумчулукгъа дагыда бир энци амалланамы хайырлана болур эдиле деп.

Кеп жылла мындан алгъа Вольный Ауудан Абайланы Голжан деп бир огурулу тиширыу бла ушакъ этген эдим. Ол кеси Огары Бахсандан Орусбийланы

кызылары. Аны бла Кыртык сууну боюнуна багъанбызда, ол быллай айтханы эсиде кыалганды:

«Быллайда, черекни жагъасында, адамлагъа олтура турургъа деп, салынган базама болганды. Кюн ортадан сора, кызыла келип, алайгъа чегер эдиле. Жашла уа черекни ортасына кирип, аны шорхасындан суу алып, кыангызыз ариу болсун деп, алагъа ичиргендиле.

Кызыкыла жети-сегиз жылларына дерни гинжи ойнагандыла, андан сора уа санларыны ариулыкларыны кыайгысын этгендиле. Ол заманда аналарыбыз кече беллерибизге кыл жипни биллап жатдыргандыла. Эр кишиле уа суукъ суу бла жуунгандыла, кече уа кыамыш тешекде таянгандыла. Ол а адамны этине жау кыондурмайды.

Онтюгузунчу ёмюрню аягъында жыйрмачны ёмюрню ал жылларында алынган бу сиз керген суратла да ол сёзлеге шагъатлык этедиле. Кыалай ариуула, ёктемдиле алада адамла! Таулу кызыла айбатлыклары, субайлыклары бла Клеопатрадан, Нефертитиден, Джокондадан арха кыаламдыла! Алларында бармасала да, жанларында уа ёктем соеалыкыдыла.

Бурунгу греки скульптор Пигмалюк соювден ишлегенди тиширыуну суратын. Тарыхдан биз аны «Галатя» деп билебиз. Ол ариулыкуну асыры сойгенде, тейриледен тилей кетип, анга жан салдырганды. Ёмюрледен бери айтыла келген таурук. Ариулыкуну сынын ишлерге тоше эди уа, мен а таулу кызыны сайлар эдим.

Эр киши, кызычык да олтуруп, аланы сол жанларында уа кълунда да шемшиясы бла союлап тургъан тиширыуну уа бетинде, санында бир торло шарыйп табыллыкымды? Аны да жууабы бирди - угъай!

Ол Бзынгъдан Сойюнчланы кызыларыды. Жарсыгъа, атын билалмагъанбыз. Юсюнде аллы ачылган таулу жыйрыгы, белинде кюмош кямары.

Эр киши уа аны баш иеси Исхакъланы Жажичикди. Бир кезиуде Холамда эфенди болганды. Беркене кере, хаж кылып келген болур. Сабийчик - аланы кызылары Ляляды.

Кыубадиыланы Мимболатны бла Шакъманланы Таубийчени кызылары Забида.

Аналары бла кызыла эм жаш Огары Бахсандан Орусбийланы Исмайлыны юююрюдо. Сол жанындан биринчи Сафариятыды. Аны жанындагы уа - Забида. Ортадагы абадан тиширыу Исмайлыны юй бийчесиди. Аны онг жанындагы эгечлени таматарлары - Мисирхан. Ол Кырачайгъа эрге барганды. Онг жанында кыыйырда кызы Голжанды. Ол Мисирханын гитчесиди. Гожу Кыабакгъа Абайлагъа эрге чыкганды.

Барисбийланы Дышех да - ариулары ариуу. Башында акъ жаулуугу, акъ лаудандан жыйрыгы, ёшюн тоймесе кюмошден, билеклери кыатапдан, накышлары алтын халы бла тигилли.

Бу тиширыу Биыланы Сафар-Алийни кызы Салихатды. Чынтты таулу бийче. Огары Малкыарда жашаганды, Жанхотланы Кыумукгъа эрге барганды. Аланы эки кызылары, эки жашлары болганды. Отузунчу жыллада Дагыстанга кечгендиле. Буинакда жашагандыла.

Огары Малкыардан Биыланы кызылары (жарсыгъа, аты белгисизди). Революцидан сора Дюгерге ётгенди, анда жашаганды. Бирздан а юююор, юйдгеси бла Тюркте кёггенди.

Бу бетни басмагъа ОСМАНЛАНЫ Хыйса хазырлаганды.

